

Évekkel később még mindig a nővérét hívogatta; próbálta kideríteni, mi is történt valójában. Továbbra sem értett semmit, és idősebb testvére sem tudott neki segíteni. Utóbbi már teljesen elfelejtette azt a dolgot – vagyis elfe-

16 Brian Evenson

A FIATALABBÍK TESTVÉR

lejtette volna, ha a húga nem emlékezteti rá folyton. A fiatalabbik testvér úgy képzelte, akárhányszor a nővérével beszél telefonon, és megemlíti az esetet, utóbbi a tenyerét a homlokára nyomva

végigvárja, amit mondani akar, hogy aztán ő, az idősebbik, a testvérek közül az egyetlen, akinek saját családja van, udvariasan elháríthassa a kérdéseit, és élhesse tovább az életét.

Mindaddig szinte azonnal sikerült elhárítania bármit, ami az útjába került, hogy aztán visszatérhessen a saját dolgához. Hosszú évekig irigyelte ezért, ahogyan egyre távolabbról szemlélte, mint lép túl a nővére könnyedén azokon az eseményeken, amelyek egy pillanattal később őt magát úgy fejbe kólintották, hogy kis híján belepusztult. A fiatalabbik testvér ugyanis a legtöbb dologba kis híján belepusztult; majd hónapokba telt olyannyira összeszednie magát, hogy amikor legközelebb ismét fejbe kólintja valami, akkor is csak kis híján pusztuljon bele, ne pedig teljesen és végérvényesen.

Ahogyan egyszer az édesanyjuk is megjegyezte, ő intenzívebben élte meg a dolgokat, mint mások. Akkoriban, amikor még nagyon fiatal volt, ezt egyfajta érzelmi felsőbbrendűségként értékelte; később azonban megértette, mi is valójában: egy komoly hiányosság, amely ellehetetleníti az életét. És valóban; előbb tízes, majd húszas éveibe lépve rá kellett eszmélnie: azok az emberek, akik olyan intenzíven élték meg a dolgokat, mint ő maga is, vagy elmeogyintézetbe kerültek vagy meghaltak.

E felismerését legalábbis részben annak köszönhette, hogy az apja az első kategóriába (elmeogyintézet), az anyja pedig a másodikba (öngyilkosság) tartozott – két további tény, amelyet az idősebb testvér az életén végigsuhanva oly könnyedén és meglehetősen könnyörtelenül figyelmen kívül hagyott. Sőt, miközben a fiatalabbik számára egyre rémisztőbb mértékben bizonyossá vált, menthetetlenül az anyja és az apja gyermeke marad, a nővérének már saját családja volt. Mintha nem is ugyanazon szülők sarjai lennének. A hűg sosem lett volna képes családot alapítani – ennek oka nem mindenki által hangoztatott felelőtlensége volt, hanem az a tény, hogy tudta, ha megtenné, egy lépéssel közelebb kerülne ahhoz, hogy anyja és apja sorára jusson. Nem volt felelőtlen; mindössze rettegett attól, hogy ő maga is a bolondokházában vagy a temetőben végzi.

Az a bizonyos eset akkoriban történt, amikor még együtt éltek a szüleikkel; mielőtt azok (az anya esetében) meghaltak, illetve (az apa esetében) megőrültek volna. Visszanézve egyértelműen több jel is mutatott arra, valami nincs rendben a szüleikkel; ezeket a jeleket az idősebb testvér idővel megértette és csendben feldolgozta, a fiatalabbik azonban túl későn és egyszerre volt kénytelen megküzdeni velük. Úgy érezte, az a bizonyos eset volt az a pont, amikor az élete kezdett kicsúszni a kezéből. Még évekkel később is úgy gondolta, ha megértené, pontosan mi történt velük, és mindez mit jelentett, helyrehozhatná; nővéréhez hasonlóan elnyomhatná az érzéseit, egyre kevésbé érezne, a végén pedig, ki tudja, talán már nem is érezne semmit. És miután már nem érez semmit, gondolta, bármilyen örültségnek hangozzék is, boldogan élhetne tovább. 17

De a nővére nem értette. Amit a fiatalabbik testvér csak *az eset-ként* emlegetett, számára nem jelentett semmit – igazából még annyit sem. Mint mindig, az idősebbik most is türelmesen várakozott a vonal másik végén, amíg húga újra és újra feltette ugyanazokat a kérdéseket:

– Emlékszel, amikor be voltunk zárva a házba? – kérdezte, ezután pedig egy hosszú szünet következett, mialatt a nővér – legalábbis húga így gondolta – felkészült arra, hogy ismét átélje a történeteket.

– Azért azt nem mondanám, hogy be voltunk zárva – válaszolta, mint szinte mindig. – Ne túlozz.

De a fiatalabbik testvér nem így emlékezett; hanem úgy, hogy *igenis* be voltak zárva. Sőt, a *bezárva* szót nem is érezte elég erősnek a helyzet leírására. Nővére azonban, mint mindig, úgy gondolta, meg kell nyugtatnia a húgát: a fiatalabbik mond valamit, amit az idősebb módosít, finomít és bagatellizál, amíg az érvényét nem veszti. Húgának azonban be kellett látnia, ez *tényleg* megnyugtatta, egy időre *tényleg* jobban érezte magát, és *tényleg* eszébe jutott: „Mi van, ha nem is volt olyan szörnyű, mint ahogyan emlékszem?” De hosszú távon nem lett nyugodtabb; sőt, attól félt, hogy megőrült, hiszen olyan dolgokra emlékszik, amelyek valójában meg sem történtek. De ha nem úgy történtek, mint ahogyan emlékszik, több mint húsz évvel később vajon miért érzi magát még mindig olyan elveszettnek? És mivel a nővére mindig megnyugtatta, hogyan tudott volna valaha is megszabadulni ettől az érzéstől?

Valójában nem arra vágyott, hogy a nővére megnyugtassa, vagy a kezdetektől azt hajtogassa, ne túlozzon. De nem tudta, hogyan mondhatná el neki mindezt – nem azért, mintha a másik nem lett volna elég racionális; hanem épp azért, mert túlságosan is az volt. Átszűrte a világot józan gondolkodásának szűrőjén, ezzel egyszersmind megfosztotta azt minden hatalmától. A nővér nem értette, hogyan lehetek hatással a húgára a történetek; hiszen ő, az idősebbik, nem engedte, hogy órá bármilyen hatással legyenek.

Nem értette például azt sem, hogyan tarthatta a húga élete legfontosabb és legborzasztóbb élményének azt a bizonyos esetet. Hiszen az ő számára mindez semmiség volt. Hogyan lehetséges, kérdezte magától, hogy fiatalabb testvére a történetek még anyjuk öngyilkosságánál vagy apjuk idegösszeomlásánál is pusztítóbb hatást gyakoroltak? Hiszen ennek semmi értelme. Még maga a húga is elismerte, hogy *tényleg* nincs semmi értelme, azonban az eset így is megrázta és teljesen összetörte.

– Ha megértem, mi történt valójában, tudni fogom, hol rontottam el – magyarázta egyre nővérenek.

– De hát semmi sem történt – felelte az. – Semmi. Ez az igazság.

És pontosan ez volt a gond. A két testvér olyan sokáig játszott a le ugyanazt a szerepet, hogy nem tudták, hogyan vetkőzzenek ki belőle. Már képtelenek voltak másképpen reagálni a másikra. Minden egyes beszélgetés sorsa évekre előre megpecsételődött, abban a szent pillanatban, amikor a fiatalabbik legelőször arra kényszerült, hogy eljátssza a felelőtlen hűg szerepét, nővére pedig arra, hogy lecsillapítsa őt. Egyszerűen képtelenek voltak megtörni ezt a mintát; ami pedig azt jelentette, hogy a fiatalabbik testvér nem tudott továbblépni, és még mindig azon rágódott, mi is történt, ha történt egyáltalán valami; és mit tehetne, hogy megszabaduljon tőle, ha tehet egyáltalán bármit.

Szerinte az történt – azaz így emlékezett rá, amikor késő este egyedül feküdt az ágyában a nővérel folytatott újabb beszélgetés után –, hogy az édesanyjuk az egyik éjjel eltűnt. Hogy miért, azt nem tudta. Arra emlékezett, hogy az apjuk zaklatottnak látszott; elvitte valahova az anyjukat az éjszaka közepén, és ott hagyta, azonban a kanapén ülve megvárta, amíg a két gyerek felébred. Nem aludt és nem fürdött; szemei vérben úsztak, és nem is borotválkozott. Emlékezett rá, hogy a nővére valamiért nem tűnt meglepettnek. Hogy azért nem, mert nem is lepődött meg, vagy mert, mint a higgadtabb testvérnek, nem szabadott meglepettnek látszania, nem tudta volna megmondani.

Emlékezett arra is, hogy az apjuk azt hajtogatta, minden rendben van, ám szinte azonnal hozzátette, neki most el kell mennie. Ő meg volt győződve róla, hogy valami nagyon nem stimmel; de hogy pontosan mi, azt nem tudta. Biztosan az anyjkkal történt valami; talán öngyilkos gondolatai épp most nyertek teret maguknak – bár nővére azt állította, nem erről van szó; valami apróság lesz az, egy kis szülői vita, amely miatt az anyjuk úgy döntött, rövid időre visszaköltözik a saját édesanyjához. Az apjuknak pedig szerinte mindössze azért kellett elindulnia, mert várta a munka. Egy értekezletre ment, így kénytelen volt magára hagyni a két gyereket annak ellenére, hogy – és ezt még az idősebbik testvér is elismerte – valószínűleg túl kicsik voltak ahhoz, hogy egyedül maradjanak a házban.

Nővére azt állította, apjuk igenis megfürdött, frissnek tűnt, zaklatottnak viszont egyáltalán nem. Ám a fiatalabb testvér szerint mindez hazugság volt, amivel nővére csupán őt akarta megnyugtatni. Valójában az apjuk szörnyen nézett ki, zaklatott volt, sőt, egyenesen pánikba esett; és ez nem túlzás, igazán nem.

– Szeretsz engem? – tette fel a kérdést olykor nővérének, amikor telefonon beszéltek. – Szeretsz engem? Akkor ne csinálj úgy, mintha nem lennék normális, és hallgass végig.

Tehát az apjuk, aki emlékezetében egyszerre volt kialvatlan és kipihent, tiszta és izzadt, azt magyarázta nekik, hogy el kell mennie. Nagyon sajnálta, de muszáj volt. Ám biztosította őket arról, hogy minden rendben lesz. Beállította a tűzhely időzítőjét, hogy csörögjön, amikor a lányoknak el kell indulniuk az iskolába. Ha az óra megszólal, el kell indulniuk, magyarázta nekik, majd visszakérdezett, hogy értik-e.

Igen, értik, felelték a lányok.

– És még egy dolog – tette hozzá az apjuk, kezét a kilincsen nyugtatva. – Soha, semmilyen körülmények között ne nyissatok ajtót. Senkinek sem nyithatjátok ki.

Hogy utána mi történt? Az idősebb testvér szerint nem sok. Az apjuk elment. A testvérek játszottak, amíg a tűzhely időzítője csörögni nem kezdett; ekkor kiléptek az ajtón, és elindultak az iskolába.

Azonban a fiatalabbik nem így emlékezett. Először is, mindekelőtt nagyon furcsa érzés volt, hogy életükben először egyedül maradtak a házban. Volt abban valami szédítően izgalmas, hogy átlépték az általuk ismert világ küszöbét; ezt az érzést a fiatalabb testvér egy pillanatra sem felejtette el, azóta sem. Hiszen az egyedül töltött percek épp emiatt tűntek óráknak.

– De hiszen csak néhány perc volt – próbálta meggyőzni a nővére.

– Mondom, óráknak *tűnt* – felelte a fiatalabbik. – Tudom, hogy nem tartott órákig, de úgy *tűnt*.

Végül megadta magát, és beismerte, hogy igazából nem tartott órákig – bár tisztában volt vele, valójában nincs is olyan, hogy igazából. De minden szándéka és erőfeszítése ellenére sem tudta meggyőzni a nővérét, és ismét hamar arra a felismerésre jutott, hogy az nem segíthet neki kideríteni, mi is történt valójában. De azért csak beszélt tovább; hiszen ha egyszer már elkezdte, mi mást tehetett volna, mint hogy folytatja?

Az igazság azonban az, hogy a fiatalabb testvér számára abban a pillanatban lelassult az idő, és azóta sem gyorsult vissza. Szédítő érzés volt, hogy bármi megtörténhet, egyszerűen bármi. Csak két szabály volt: az új világ az időzítő megszörrenésével véget ér, illetve az ajtót semmilyen

örölmények között sem nyithatják ki. De a fentiek szolgáltatta kereteken belül bármi megtörténhetett.

20 Hogy mit játszottak? Ugyanazt, mint mindig; azonban most ezek a játékok is másilyenek voltak, ahogyan, így egyedül hagyva, maguk a lányok is megváltoztak. Az idősebbik nővér most is alárendelte magát a húgának: azt játszották, amit az utóbbi akart, úgy, ahogy ő akarta; azonban ezúttal bármi megtörténhetett. A kis játékllovak most olyasmit is meg mertek tenni, amit azelőtt még soha: végigvágztak a szülők hálószobáján, ahol csapatba verődve hosszasan tanácskoztak, és végül kidolgoztak egy haditervet a műanyag játékmackó leigázására; akit, miután legyőztek, lehúztak a vécén, és az eltűnt. A két lány megizzadva, kipirult arccal figyelte, ahogyan a mackót elviszi a víz: hiszen bármi megtörténhetett. A fiatalabbik testvér felkapaszkodott a mosdópultra a fürdőszobában, kinyitotta a faliszekrényt, és bekente a száját az édesanyja rúzsával, amit sosem volt szabad, majd a játékllovak oldalára is került a festékből: a vörös csíkok a medvével vívott harc során szerzett sebeket jelképezték. A legtöbb sérülést szenvedett musztáng lassan arrébsántikált, és bebújt egy barlangba. Lefeküdt azt remélve, a hűvös sötétség enyhülést hoz majd, legyen akár a gyógyulás, akár a halál a sorsa. Eleinte a kanapé alatti zug volt a barlang, de mivel a vadló nem érezte magát jobban, a fiatalabb testvér a hónaljja alá vette – most ez lett a barlang –, a karját pedig a törzséhez szorította. Mire később kiszedte onnan, a barlang oldala is csupa vér volt, a musztáng pedig csodával határos módon meggyógyult, és visszatérhetett a falkához.

– Az nem falka – javította ki a nővére a telefonban –, hanem csorda.

De a húga tudta, hogy igenis falkaként emlegették akkor, hogy bármi megtörténhetett, és ennek a *falka* is a része volt. Persze tudták, hogy igazából csorda, de ők akkor is falkának hívták; szándékosan mondták rosszul. Egész kis világot építettek fel maguk köré, tele olyan dolgokkal, amelyek sokkal elevebbek és sikamlósabbak voltak bárminél, amit a való világ kínálni tud. Attól, hogy idősebb testvére nem emlékezett erre, attól még valóban megtörtént.

Maguk a nővérek is vadlovakká változtak, és csatlakoztak a *falkához* – hát hogy lehet, hogy a testvére nem emlékezett rá? Fogták a legnagyobb befőttesgumit, amit csak találtak, és a szájukba téve a fejükre húzták kantárnak. Elővették a műanyag kenyereszacskókat, amelyeket az édesanyjuk eltett, az aljukat kitömték papírszalvétával, gumival a lábukra kötözték, a kezükre pedig cipőt húztak. És többé mindez már nem játék volt – valami olyasmi történt, ami még sohasem. Hát hogy nem emlékezett rá a nővére? Hiszen olyan örült és mámoros volt ez a pillanat, mintha csak elhagyták volna a testüket – a fiatalabb testvér életében egyetlen egyszer élt át hasonló, szinte vallásos élményt – és mindössze hatéves volt ekkor.

De aztán hirtelen minden összeomlott.

Hallották, amint megszólal az időzítő; odaszaladtak, hogy kikapcsolják, de még mindig ott volt a cipő a kezükön, és egyikük sem akarta levenni, így a kapcsolót két cipő közé fogva próbálták eltekerni, de az túl ósdi és túl sima volt ahhoz, hogy el lehessen fordítani. Így, miközben az óra továbbra is csörgött, a fiatalabbik testvér nővére nyerített, együtt átvágtáztak az étkezőbe, a patáik közé fogtak egy széket, és odacipelték a tűzhelyhez. A fiatalabbik ráállt, és a főzőlap fölé hajolt – érezte, amint az őr láng egy ponton felmelegíti a zománcot –, és a fejét elfordítva, a fogával kikapcsolta az időzítőt. 21

A fiatalabbik testvér tudta, ez annak a jele, hogy a világnak vége, minden véget ért, és iskolába kell menniük. Vagyis mégsem volt vége, ugyanis amint az óra elhallgatott, megszólalt a csengő. Mindketten megdermedtek; csak álltak ott, kenyereszacsóval a lábukon és cipővel a kezükön, mozdulatlanul és teljes csendben. Nem szabadott kinyitniuk az ajtót; az apjuk világosan megmondta. Ám azt is, hogy iskolába kell menniük. De hogyan is indulhatnál el az iskolába, amikor valami áll az ajtó előtt, csenget, és be akar jönni?

– A nővérem tudni fogja, mit kell tennünk – gondolta a fiatalabbik testvér.

Ám az idősebbik csak állt ott, és semmit sem tett. Ismét felhangzott a csengő, és ők továbbra is csak vártak; a fiatalabbik idegesen egymáshoz ütögette a patáit.

Vártak egy kicsit, hátha a csengő harmadszorra is megszólal. Mivel nem tette, nővére odahajolt hozzá, és ezt suttogtá:

– Gyere.

Azonban mindössze néhány lépést sikerült megtenniük, amikor csengetés helyett erőteljes, hangos kopogást hallottak: négy éles, egyenletes tempójú döngtetést egymás után. Azonnal megtorpantak – mintha csak valaki hátrarántotta volna a kantárt.

Órák teltek el így – vagy legalábbis óráknak tűnt. A keze megizzadt a cipőben. A kenyereszacsóba burkolt lába pedig még ennél is sokkal rosszabb állapotban volt; a zacskó aljába tömködött szalvéta átnedvesedett. A szája sarka sajgott a befőttesgumitól. A nővére előre lépett néhányat, ő pedig, mivel nem tudta, mi mást is tehetne, követte. Látta, hogy a másik lehúzta a cipőt a kezéről anélkül, hogy ő észrevette volna, a gumit is kivette a szájából, és lassan az ajtó felé osont. Húga követte; próbált nem ránézni az ajtó melletti, függönnyel takart ablakra; nem akarta látni az árnyékát annak, ami a túloldalon áll, de azt így is észrevette, hogy az a valami nagy volt, és amikor újra kopogni kezdett, az ajtó beleremegett a dörmögésbe.

A gyerekszobában a testvére segített neki lehúzni a cipőt a kezéről. Olyan sokáig volt rajta, hogy miután levette, még mindig úgy érezte, mintha ott lenne. A kantár szerepét betöltő befőttesgumi beleragadt a hajába – a nővérenek szét kellett vágnia egy ollóval: ahogy a gumi elpattant, 22 vörös csíkot húzott az arcán; úgy fájt, hogy majdnem sírva fakadt.

A zacskót a lábára rögzítő gumi lila sávokat vájt a bokájába, a lábfeje pedig bemelegedett, nedves lett és viszketett. Egy törölközővel megszárogatta, és felvette a cipőjét, amíg a nővére az ablaka melletti sámlira állva megpróbált kinézni a ház elé.

– Még mindig ott van – mondta.

– Mi az? – kérdezte a fiatalabbik testvér.

– Nem tudom – felelte az idősebbik. – De úgy érted, ki az.

Ám a fiatalabbik testvér nem úgy értette, hogy ki, hanem hogy mi. Fel szeretett volna mászni a sámlira a nővére mögé, hogy ő is kinézhesen az ablakon, de túlságosan félt.

– Most mit csináljunk? – kérdezte.

– Hogy mit? – felelte a nővére. – Játsszunk, amíg el nem megy.

Így ismét játszani kezdtek a műanyag lovakkal; azonban ezúttal játékkukkal lassan mehtagadtak mindent, ami addig történt. Azelőtt úgy tűnt, bármi megtörténhet; most viszont a fiatalabbik testvér csak arra tudott gondolni, be vannak zárva a házba, és nem mehetnek ki; hogy ki kellene menniük, de nem tudnak. A musztángok már csak egyszerű lovak voltak, és többé nem tudták mozgatni műanyag lábukat, így mozdulatlanul kaptattak végig a padlón céltalanul. A medve örökre eltűnt, és a két testvér sem volt ló többé, csupán két csapdába esett lány. Minden összeomlott. Be voltak zárva a házba, és a fiatalabbik testvér tudta, mostantól örökké így maradnak. Próbálta folytatni a játékot, de végül sírva fakadt, és képtelen volt abbahagyni.

Nővére próbálta megnyugtatni; biztosította róla, hogy minden rendben, ám ahogyan mondta, egyértelmű volt, hogy semmi sincs rendben. Minden pokollá változott.

– Mi az? – tette fel ismét a kérdést.

– Valószínűleg már nincs is itt – felelte a nővére. – Szerintem hamarosan elindulhatunk.

Aztán pedig – hogy pontosak legyünk, valószínűleg nemsokára; bár a fiatalabbik testvér szerint igenis sokára – a nővére visszament a gyerekszobába, felmászott a sámlira, és megint csak kinézett az ablakon, majd azt mondta, most már nyugodtan kimehetnek, minden rendben; és ezúttal úgy tűnt, így is gondolja. Összeszedték a könyveiket és a tízórait, majd kinyitották a bejárati ajtót, és kirohantak. Az utca végig teljesen kihaltnak tűnt. Az idősebbik testvér, aki utált elkésni, arra utasította a húgát, fussanak egészen az iskoláig; és utóbbinak sikerült is azelőtt beérnie az osztályba, hogy Clark

tanárnő befejezte volna a névsorolvasást. Ha így tekintünk a dologra, mintha egy percig sem tartott volna az egész. Ha így tekintünk rá, mint ahogyan az idősebbik testvér is tette, valójában semmi sem történt.

Azonban a fiatalabbik testvér számára valami akkor elveszett. Egy része még ma is ugyanaz a kislány volt cipővel a kezén, befőttesgumi-kantárral a szájában, ahogy összevérzett testével a falkáját keresi. Egy része máig ott maradt mozdulatlanul, a házba bezárva, arra várva, hogy az ajtó beleremegjen a dörömbölésbe; és még évekkel később is azt próbálta kideríteni, hogyan is szerezhetné vissza önmagából azt, ami akkor ott maradt. Mert amivé azóta lett, azzal szinte semmit sem tudott kezdeni.

– De akkor szerinted mit kellene tennem? – tette fel a kérdést végül üresen kongó hangon a nővére egyik telefonbeszélgetésük alkalmával. – Játsszak veled megint vadlovasat? – majd idegesen felnevetett.

Pedig valójában épp ez volt, amire a fiatalabbik testvér vágyott. Talán segítene; megérne egy próbát, igen. Ha a nővére megtenné, talán történe valami... bármi.

Ám annyi év és annyi telefon után, amelyek újra és újra ugyanazt a mintát égették bele az agyukba, és miután évekig ugyanazt a két szerepet játszották; mégis hogyan kérhette volna meg rá a nővérét? Pontosan tudta, mi a dolga, és azt is, hogy épp emiatt sosem lesz képes erre. Ezer év – vagy látszólag ezer év – múlva sem.

(Fordította: Mohai Szilvia)

